

**Niezbędne zmiany i uzupełnienia w projekcie ustawy  
o zmianie ustawy prawo o szkolnictwie wyższym,  
ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki  
oraz o zmianie niektórych innych ustaw**

(druk nr 3391 w wersji z 11-01-13, nazwa pliku: 0255-99A.PPN)

W ramach działań Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” przedstawia się opracowane przez Regionalną Sekcję Nauki Regionu Śląsko – Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność” zestawienie niezbędnych modyfikacji projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 3391). Zmiany nie wymagają zwiększenia nakładów finansowych. Powinny poprawić atmosferę, motywację do pracy i jej efektywność.

W projekcie ustawy w zakresie nowelizacji ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – **Prawo o szkolnictwie wyższym** (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) należy dokonać dalej przedstawionych zmian<sup>1</sup>.

A. Proponowane w projekcie rozszerzenie obecnego zapisu o: „*oraz poszanowaniem praw chroniących własność intelektualną*”, jest niewystarczające, gdyż nie obejmuje innych patologii występujących w środowisku akademickim. Wniosek tym bardziej uzasadniony, że w art. 46a. ust. 3. wprowadza się podobny wymóg dla członka Rady Głównej NiSW: „2) ma nieposzlakowaną opinię i przestrzega zasad etyki naukowej”;

Art. 4: ust. 2 otrzymałby brzmienie:

„Art.4. 2. Uczelnie kierują się zasadami wolności nauczania, badań naukowych, twórczości artystycznej, poszanowaniem praw chroniących własność intelektualną *oraz zachowaniem przyjętych norm etycznych.*”

B. Proponuje się powrót do zasad samorządności uczelni zapisanych w art. 6 ustawy z 1990 r.<sup>2</sup> przez dodanie art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. 1. *Nauczyciele akademicy, studenci, doktoranci oraz pracownicy uczelni niebędący nauczycielami akademickimi tworzą samorządną społeczność akademicką.*

2. *Spółeczność akademicka uczestniczy w zarządzaniu uczelnią przez wybieralne organy kolegialne i jednoosobowe. W organach kolegialnych reprezentowane są grupy społeczności akademickiej, o których mowa w ust. 1.*

3. *Istotne decyzje organów uczelni dotyczące poszczególnych grup społeczności akademickiej, o których mowa w ust.1, są podejmowane po zasięgnięciu opinii tych grup lub ich przedstawicieli wybranych na zasadach określonych w statucie.*

<sup>1</sup> Zmiany i uzupełnienia w tekście projektu oraz cytaty (RKE) oznaczono kursywą.

<sup>2</sup> Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1990 r. Nr 65 poz. 385 z późn. zm.)

3. *Organy uczelni mogą przekazywać wybieralnym przedstawicielom poszczególnych grup społeczności akademickiej podejmowanie decyzji w określonych sprawach dotyczących danej grupy.*
4. *Przepisy ust. 3 nie naruszają uprawnień związków zawodowych wynikających z innych ustaw.”*

C. „Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego”;

Projekt ustawy zmniejsza liczebność reprezentantów szkolnictwa wyższego w grupie nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego z 21 na 14 osób oraz likwiduje reprezentację nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora – 6 osób, grupy najliczniejszej. Skoro Rada jest ciałem przedstawicielskim nie może w niej zabraknąć przedstawicieli tej drugiej grupy. Klóciłoby się to z zasadami demokratycznej reprezentacji całego środowiska w ciałach przedstawicielskich. Ponieważ w zakresie szkolnictwa wyższego nie ubyłoby zadań dla RGNiSW, a przybyłyby zadania z dziedziny nauki, należy zachować dotychczasową liczebność przedstawicieli szkolnictwa wyższego. Ponadto Rada jest reprezentacją pracowników i dla jej reprezentatywności bardziej miarodajna jest liczba odpowiednich nauczycieli akademickich od liczby studentów. W związku z tym art. 46 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 46. 1. W skład Rady wchodzi:

- 1a) *nauczyciele akademicy posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego wybrani przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz Konferencję Rektorów Zawodowych Szkół Polskich spośród kandydatów wyłonionych przez uczelnie na podstawie wyborów – w liczbie dwudziestu jeden, z podziałem tej liczby pomiędzy obie Konferencje proporcjonalnie do łącznej liczby wcześniej wymienionych nauczycieli akademickich zatrudnionych na pierwszym etapie w uczelniach członkowskich każdej z tych Konferencji;*
- 1b) *nauczyciele akademicy posiadających stopień naukowy doktora wybrani spośród nauczycieli szkół reprezentowanych w Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich spośród kandydatów wyłonionych przez uczelnie na podstawie wyborów – w liczbie sześciu, z podziałem tej liczby pomiędzy obie Konferencje proporcjonalnie do łącznej liczby wcześniej wymienionych nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelniach członkowskich każdej z tych Konferencji.”*

D. W związku z nie uwzględnieniem dotąd zaleceń lub sprzecznością z Rekomendacją Komisji Europejskiej pt. Karta dla Naukowców oraz Kodeks Postępowania w sprawie Zatrudniania Naukowców<sup>3</sup> (RKE), wymagane jest m.in.:

- a) *„wprowadzane rozwiązania powinny mieć na celu umożliwienie zarówno kobietom, jak i mężczyznom pracującym naukowo pogodzenie pracy z życiem rodzinnym, rozwój kariery<sup>4</sup> z posiadaniem i wychowywaniem dzieci” (RKE);*

wobec tego należy pozostawić art. 120, w obecnej wersji z uprawnieniem senatu dotyczącym okresu zatrudnienia, lecz konieczne jest jego uzupełnienie, tak że otrzyma on brzmienie:

„Art. 120. 1. Okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego, a także warunki skracania i przedłużania oraz zawieszania tych okresów określa statut.

<sup>3</sup> Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, artykuł 165 oraz Rekomendacja Komisji Europejskiej w sprawie Europejskiej Karty dla Naukowców oraz Kodeksu Postępowania w sprawie Zatrudniania Naukowców, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela, 11.3.2005 C (2005) 576.

<sup>4</sup> Patrz SEC (2005) 260, Kobiety i Nauka: Doskonałość i Innowacja – Równość Płci w Nauce.

2. Do okresu, wymaganego na uzyskanie stopnia naukowego doktora oraz stopnia naukowego doktora habilitowanego, nie wlicza się przerwy w działalności naukowej związanej z urlopem macierzyńskim lub wychowawczym pracownika udzielonych na zasadach określonych w przepisach Kodeksu pracy, albo długotrwałej choroby, w tym wymagającej rehabilitacji oraz urlopu dla poratowania zdrowia o którym mowa w art. 134 ust. 5. lub urlopu uzyskanego w związku z zatrudnieniem poza uczelnią w celu nabycia umiejętności praktycznych przydatnych do wykonywania obowiązków pracowników naukowo-dydaktycznych.”

b) *”dolozenie wszelkich starań mających na celu poprawę stabilności warunków zatrudnienia naukowców (RKE)”* i ograniczenie w ustawie zatrudniania na czas określony.

b1) Art. 118 ust.2 wymaga uzupełnienia wobec przypadków zatrudniania nauczycieli akademickich na kolejne okresy 10-ciu miesięcy, tak aby uniknąć wypłaty wynagrodzenia w okresie wakacji.

W art. 118: ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 118. 2. Stosunek pracy z nauczycielem akademickim w uczelni publicznej nawiązuje i rozwiązuje rektor w trybie określonym w statucie, z zastrzeżeniem art. 121 ust. 4, *na okres będący wielokrotnością pełnego semestru.*”

b2) Nie sprzyja *„stabilności warunków zatrudnienia naukowców (RKE)”* zwalnianie po jednej negatywnej ocenie, tym bardziej dokonywanej co 2 lata lub w krótszych okresach. W pracy naukowej, przy długich okresach potrzebnych na pozyskanie i zaawansowanie projektów badawczych, długie cykle wydawnicze oraz niskich nakładach finansowych, nie ma warunków na uzyskiwanie szybkich efektów. Należy pozostawić dotychczasowy zapis o potrzebie dwukrotnej negatywnej oceny do zwolnienia

i usunąć zapis art. 124 ust. 1 pkt 3) o brzmieniu:

„Art. 124.1. 3) otrzymania przez nauczyciela akademickiego oceny negatywnej, o której mowa w art. 132”;

b3) Nie sprzyja *„stabilności warunków zatrudnienia naukowców (RKE)”* zwalnianie pracowników bez uwzględnienia postanowień wynikających także z ustawy o związkach zawodowych, a nie tylko Kodeksu pracy.

Art. 128. 1. otrzymuje brzmienie:

„Art. 128. 1. Rozwiązanie lub wygaśnięcie umowy o pracę z nauczycielem akademickim następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeksu pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.<sup>5</sup>) oraz z zachowaniem postanowień ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. 2001 Nr 79 poz. 854 z późn. zm.<sup>6</sup>), z tym że rozwiązanie stosunku pracy, za wypowiedzeniem następuje z końcem semestru.”

ponadto

b4) Nie sprzyja *„stabilności warunków zatrudnienia naukowców (RKE)”* dokonywanie oceny co 2 lata lub w krótszym okresie. Należy pozostawić istniejący zapis z oceną co 4 lata i na wniosek kierownika jednostki, jednakowy dla wszystkich nauczycieli akademickich, tj bez dyskryminacji ze względu na zajmowane stanowisko.

Art. 132 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

<sup>5</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 56, poz. 458, Nr 58, poz. 485, Nr 98, poz. 817, Nr 99, poz. 825, Nr 115, poz. 958, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1704 oraz z 2010 r. Nr 105, poz. 655 i Nr 135, poz. 912.

<sup>6</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. nr 100, poz. 1080, nr 128, poz. 1405, z 2002 r. nr 135, poz. 1146, nr 240, poz. 2052, z 2003 r. nr 213, poz. 2081, z 2004 r. nr 240, poz. 2407 oraz z 2008 r. Nr 90, poz. 562.

„Art. 132. 2. Oceny dokonuje podmiot wskazany w statucie uczelni, nie rzadziej niż raz na *cztery* lata lub na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej, w której nauczyciel akademicki jest zatrudniony. Kryteria oceny oraz tryb jej dokonywania, z uwzględnieniem możliwości zasięgania opinii ekspertów spoza uczelni, określa statut.”

E. Art. 71 ust. 1. pkt 3) wprowadza dyskryminację ze względu na zajmowane stanowisko. Bierne prawo wyborcze powinno być jednakowe dla wszystkich nauczycieli akademickich.

Art. 71 ust. 1. pkt 3) otrzymuje brzmienie:

„Art. 71 ust. 1. pkt 3) bierne prawo wyborcze przysługuje nauczycielom akademickim zatrudnionym w uczelni jako podstawowym miejscu pracy, którzy nie ukończyli sześćdziesiątego piątego roku życia, pracownikom niebędącym nauczycielami akademickimi, zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, studentom oraz doktorantom;”

F. W związku ze zmniejszającą się populacją roczników młodzieży podejmującej studia proponuje się powrót do wymiaru zajęć dydaktycznych obowiązujących w poprzednich ustawach, zmieniając zapis art. 130 ust. 3, który otrzyma brzmienie:

„Art. 130. 3. Roczny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi:

- 1) od 120 do 210 godzin dydaktycznych - dla pracowników naukowo-dydaktycznych;
- 2) od 240 do 330 godzin dydaktycznych - dla pracowników dydaktycznych, z zastrzeżeniem pkt 3;
- 3) od 300 do 540 godzin dydaktycznych - dla pracowników dydaktycznych zatrudnionych na stanowiskach lektorów i instruktorów lub równorzędnych.”

G. Dla wyrównania ponadwymiarowego wymiaru obowiązków dydaktycznych pracowników naukowo-dydaktycznego i pracowników dydaktycznych, proponuje się jednakowe obowiązki prowadzenia dodatkowych zajęć dydaktycznych w rozmiarze do  $\frac{1}{4}$  wymiaru obowiązków dydaktycznych. Art. 131 ust. 1 miałby brzmienie:

„Art. 131. 1. W szczególnych przypadkach, uzasadnionych koniecznością realizacji programu nauczania, nauczyciel akademicki może być obowiązany prowadzić zajęcia dydaktyczne w godzinach ponadwymiarowych, w rozmiarze nieprzekraczającym  $\frac{1}{4}$  wymiaru obowiązków dydaktycznych, określonego zgodnie z art. 130 ust. 3.”

H. W art. 151 należy pozostawić dotychczasowy zapis o określaniu także **maksymalnej** stawki wynagrodzenia. Dopóki brakuje środków finansowych na przeciętne podstawowe wynagrodzenia w poszczególnych grupach pracowników, odpowiednie do średniego wynagrodzenia w gospodarce w proporcjach 3:2:1:1, nie można otwierać widełek płacowych. Grozi to większym upośledzeniem płacowym najliczniejszej grupy nauczycieli akademickich.

w art. 151:

a) w ust. 1 w pkt 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Art. 151.1. 1) wysokość minimalnej *i maksymalnej* stawki wynagrodzenia zasadniczego w odniesieniu do poszczególnych stanowisk oraz wysokość i warunki przyznawania innych składników wynagrodzenia, tak aby wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w uczelni publicznej, w poszczególnych grupach stanowisk pracowników w relacji do kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla członków korpusu służby cywilnej wymienionych w art. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 110, poz. 1255, z późn. zm.12)) nie była niższa:”

I. Należy dokonać zmiany art. 157 ust. 1 przez powrót do jego poprzedniej wersji lub inny zapis zapewniający odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w poprzedniej wysokości. Ponadto termin „wynagrodzenie osobowe” nie występujący w ustawach, który nie jest jednoznacznie zdefiniowany, należy go zastąpić jednoznacznym terminem „wynagrodzenie ze stosunku pracy”.

Art. 157 ust. 1. miałby brzmienie:

„Art. 157. 1. Dla pracowników uczelni publicznych tworzy się odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości 8 % planowanych przez uczelnię rocznych wynagrodzeń ze stosunku pracy.” (powrót do zapisu ustawy z 1990r.);

lub alternatywnie:

„Art. 157. 1. Dla pracowników uczelni publicznych tworzy się odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości 6,5 % planowanych przez uczelnię rocznych wynagrodzeń brutto ze stosunku pracy.”

W projekcie ustawy w zakresie nowelizacji ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z 2005 r. Nr 164, poz. 1365 oraz z 2010 r. Nr 96, poz. 620) należy dokonać dalej przedstawionych zmian.

J. W związku z nie uwzględnieniem dotąd zaleceń lub sprzecznością z Rekomendacją Komisji Europejskiej pt. Karta dla Naukowców oraz Kodeks Postępowania w sprawie Zatrudniania Naukowców<sup>7</sup>, wymagane jest m.in.:

a) rozróżnienie pomiędzy terminami: „*naukowiec we wczesnym etapie i doświadczeni naukowiec (RKE)*” przez dodanie w art. 2 projektu (ustawie o stopniach i tytule ...) po art. 13 art. 13b w brzmieniu:

„Art. 13b. Osoba, która uzyskała stopień naukowy doktora, uważana jest za doświadczonego pracownika naukowego.”

Stwierdzenie to podnosi prestiż a zarazem zwiększa odpowiedzialność doktora. Jest to skrócona wersja Rekomendacji Komisji Europejskiej<sup>8</sup>.

b) „*dolożenie wszelkich starań mających na celu poprawę stabilności warunków zatrudnienia naukowców (RKE)*” przez poszanowanie praw nabytych i przyjęcie poprawionej w Podkomisji ENiM wersji art. 22 (która została zaakceptowany przez podkomisje 14.12.2010 r. lecz została zmieniona w wersji projektu z 13.01.2011 r. w niejasnych okolicznościach i ponadto może być zmieniona w Komisji ENiM):

„Art. 22 1. Osoba zatrudniona przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania albo umowy o pracę na czas nieokreślony pozostaje zatrudniona na dotychczasowym stanowisku i na dotychczasowych zasadach.

2. Osoba zatrudniona przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania albo umowy o pracę na czas określony pozostaje zatrudniona na dotychczasowym stanowisku

<sup>7</sup> Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, artykuł 165 oraz Rekomendacja Komisji Europejskiej w sprawie Europejskiej Karty dla Naukowców oraz Kodeksu Postępowania w sprawie Zatrudniania Naukowców, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela, 11.3.2005 C (2005) 576.

<sup>8</sup> Doświadczeni naukowcy są zdefiniowani jako „*naukowcy o co najmniej czteroletnim stażu (w pełnym wymiarze czasowym) w dziedzinie badań naukowych, licząc od dnia uzyskania dyplomu uniwersyteckiego dającego im możliwość podjęcia studiów doktoranckich, odbytych w kraju, w którym uzyskano ów tytuł/dyplom, lub też jako naukowcy którzy posiadają już stopień naukowy doktora, niezależnie od okresu, który poświęcili na zdobycie tego stopnia*”.

*i na dotychczasowych zasadach do czasu upływu okresu zatrudnienia wskazanego w akcie mianowania albo w umowie o pracę.”*

c) zmienienie dotychczasowego modelu awansu naukowego - gdyż m.in. nie jest on procedurą „porównywalną w skali międzynarodowej (RKE)” - poprzez likwidację habilitacji lub co najmniej zmianę procedury prowadzącej do uzyskania stopnia doktora habilitowanego, przez wprowadzenie procedury awansu na podstawie dorobku (np. zawartej w poselskim projekcie ustawy jako druku nr 2931 IV kadencji Sejmu). Jest to możliwe – projekt ustawy czyni krok w tym kierunku - przez uzupełnienie projektu ustawy w art. 16 ust. 2 o pkt 4) tak, aby art. 16 ust. 2 miał brzmienie:

„Art. 16.2. Osiągnięcie, o którym mowa w ust. 1, może stanowić:

- 1) dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo jednotematyczny cykl publikacji;
- 2) zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego,
- 4) *promotorstwo rozprawy doktorskiej po pomyślnym zakończeniu przewodu doktorskiego.*”

Przyjęcie poprzedniego pkt. c) wymaga w projekcie ustawy uzupełnienia art. 20 o ust. 9 w brzmieniu:

„Art. 20. 9. *Promotorem w przewodzie doktorskim może być osoba będąca pracownikiem szkoły wyższej lub instytucji naukowej, nie spełniająca wymogów określonych w ust. 6, jeżeli rada jednostki organizacyjnej przeprowadzająca przewód doktorski uzna, że osoba ta jest wybitnym znawcą problematyki, której dotyczy rozprawa doktorska, lub była promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim.*”

„Docenienie” promotora pomocniczego jak w art. 20.9 powinno utrudnić ewentualne wykorzystywanie współpracowników.

d) wobec zmiany procedury nadawania stopnia doktora habilitowanego, przez rezygnację z rozprawy habilitacyjnej, dla podkreślenia tej zmiany, proponuje się zastąpić w całym projekcie ustawy termin „*postępowanie habilitacyjne*” terminem „***postępowanie walidacyjne***”.

K. W zmienionym art. 21a nieuzasadnione jest różne traktowanie osób zatrudnionych za granicą i w Polsce. Należy rozszerzyć zapis tak, żeby na wspomnianych stanowiskach zatrudniane były także osoby pracujące na terenie Polski (wyrównanie szans).

Po art. 21 dodaje się art. 21a w brzmieniu:

„Art. 21a. 1. Osoby, które uzyskały stopień naukowy doktora i przez co najmniej pięć lat kierowały samodzielnie zespołami badawczymi oraz posiadają znaczący dorobek i osiągnięcia naukowe, nabywają uprawnienia równoważne uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego na podstawie decyzji rektora. O swojej decyzji rektor zawiadamia Centralną Komisję.”